

IGO: Przetłomowa decyzja Ministerstwa Skarbu ukróci przywileje zagranicznych korporacji

Instytut Globalnej Odpowiedzialności zdecydowanie popiera decyzję ogłoszoną wczoraj przez Wiceministra Skarbu Państwa o zamiarze wypowiedzenia przez Polskę dwustronnych umów inwestycyjnych, które narażają skarb państwa na miliardowe odszkodowania. Realizacja zapowiedzi Mikołaja Wilda przyczyni się do zrównania w prawie polskich przedsiębiorców z zagranicznymi korporacjami. Dotychczas miały one przywilej zaskarżania Polski w tajnych trybunałach arbitrażowych, co stawiało je w lepszej pozycji niż polskie firmy, znacznie zaburzając konkurencję.

To epokowa decyzja, która wreszcie stawia interes Polski ponad żądania zagranicznych korporacji. Ochroni nasz kraj przed groźbami ogromnych strat dla budżetu państwa. Polska jest bowiem wśród najczęściej pozywanych przed trybunałami arbitrażowymi państw świata, a każda sprawa przegrana w tych tajnych trybunałach może skończyć się miliardowymi odszkodowaniami – mówi Marcin Wojtalik z IGO.

Arbitraż inwestycyjny (ang. ISDS – Investor-State Dispute Settlement) był elementem umów dwustronnych zawieranych pomiędzy tzw. krajami rozwiniętymi a rozwijającymi się. W latach 90. XX wieku, Polska i inne kraje Europy Środkowej i Wschodniej również podpisały szereg takich umów z krajami Europy Zachodniej, USA czy Kanadą. Polska chciała wtedy zdobyć zaufanie zagranicznych inwestorów, dając im przywilej korzystania z prywatnych trybunałów arbitrażowych na wypadek, gdyby państwo wywłaszczyło inwestora z majątku bez odszkodowania.

Gorąca dyskusja nt. arbitrażu inwestycyjnego wybuchła w ostatnich latach w Europie z powodu planów włączenia ISDS do negocjowanej obecnie umowy handlowej pomiędzy UE a USA (TTIP). Kraje Europy Zachodniej ogarnęła fala protestów. Spośród ok. 150.000 osób, które uczestniczyły w konsultacjach Komisji Europejskiej nt. ISDS w TTIP aż 97% opowiedziało się przeciw takim przywilejom dla korporacji. Sprzeciw wobec ISDS jest jednym z głównych powodów ogromnej popularności Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej „Stop TTIP”, którą w UE podpisało 3,4 mln osób, w tym ponad 46 tysięcy Polek i Polaków, domagając się odrzucenia TTIP i bliźniaczej umowy między UE a Kanadą (CETA).

Wbrew opiniom części ekspertów, stosowanie arbitrażu nie jest konieczne do przyciągania inwestycji zagranicznych. Brazylia, która nigdy nie ratyfikowała umowy zawierającej ISDS, przyciąga najwięcej inwestycji w całej Ameryce Łacińskiej – więcej niż np. Meksyk, który podlega reżimowi ISDS w ramach umowy NAFTA. Również na

Węgrzech brak dwustronnej umowy inwestycyjnej z USA nie wpłynął negatywnie na poziom inwestycji. Między krajami Europy Zachodniej a Stanami Zjednoczonymi nie ma i nie było umów z ISDS, a relacje handlowe i inwestycje między nimi rozwijają się intensywnie. Wśród badaczy coraz popularniejsza jest opinia, że chociaż ISDS może przyciągać zagraniczne inwestycje, to korzyści nie są ani pewne, ani automatyczne. Podobne wyniki daje analiza prowadzona przez oenztetowską agencję UNCTAD, gromadzącą dane na temat znanych spraw arbitrażowych.

Jeśli Polska wypowie umowy z ISDS, zagraniczne firmy nie będą już w lepszej pozycji prawnej od firm krajowych. I jedne, i drugie będą odwoływać się do takich samych środków prawnych dostępnych w Polsce. Wczorajsza zapowiedź może nie spodobać się niektórym korporacjom, które chciałyby utrzymać swoje przywileje. Ale długofalowo decyzja ta przyczyni się do rozwoju kraju, wzmocnienia polskich firm i do uzyskania przez Polskę statusu równego uczestnika handlu międzynarodowego - podkreśla Marcin Wojtalik.

Komisja Europejska wielokrotnie przypominała, że dwustronne umowy inwestycyjne pomiędzy krajami Unii Europejskiej są sprzeczne z unijnym prawem. W czerwcu ub. r. Komisja wszczęła postępowanie przeciw pięciu krajom Unii w celu wyeliminowania takich umów. Dzięki wczorajszej zapowiedzi ministerstwa można mieć nadzieję, że postępowanie takie nie zostanie zainicjowane przeciwko Polsce.

Kontakt dla mediów

Maria Świetlik: maria.swietlik@igo.org.pl; tel.: 602 130 875
Roland Zarzycki: roland.zarzycki@igo.org.pl; tel.: 605 760 122
Marcin Wojtalik: marcin.wojtalik@igo.org.pl; tel.: 535 105 342

Instytut Globalnej Odpowiedzialności

Dążymy do zmiany niesprawiedliwych mechanizmów rządzących światem

<http://www.igo.org.pl>

<http://www.facebook.com/Instytut.Globalnej.Odpowiedzialnosc>

http://www.twitter.com/igo_pl (po polsku)

http://www.twitter.com/igo_ok (po angielsku)